

Nr 1026

Av herrar **Källstad** och **Nordstrandh**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 4, angående utbildningens organisation vid filosofisk fakultet m. m.

Starka skäl talar för att riksdagen beslutar frånga förslaget att ämnet svenska skall vara ett blockämne, vilket föreslagits i Kungl. Maj:ts proposition nr 4/1969, samt att beslut fattas att berörda instanser inom universitetsorganisationen bereds tillfälle att inom ramen för de nuvarande ämnena nordiska språk och litteraturhistoria utforma alternativa studieplaner.

(1) Vid konstruktionen av blockämnet *svenska* har man tidsmässigt och utrymmesmässigt slagit samman de båda nuvarande universitetsämnena *nordiska språk* och *litteraturhistoria*. Konsekvensen har blivit en stark komprimering av ett vittomfattande material. Den fackutbildning ämnet främst tar sikte på är lärarens. Att så är fallet framgår av propositionens ordalydelse (s. 71) och av studieplanerna för ämnet *svenska*, sådana de framlagts i »Utbildningslinjer vid filosofisk fakultet II». Den rekommenderade studietiden för kompetens i ämnet *svenska* på grundskolans högsta stadium och i de gymnasiala skolformerna är tre terminer (60 poäng). Samma studietid krävs för ämneskompetens enligt nuvarande system. Detta visar att den föreslagna sammanslagningen ej är motiverad av tidsmässiga hänsyn.

(2) För att möjliggöra avsedd utformning är det nödvändigt att genomföra en avsevärd parallellläsning av disparata undervisningsmoment, vilket strider mot den uppfattning om parallellläsningens problem som alltmer vunnit insteg inom skolpedagogiken.

Sådan parallellläsning strider därjämte mot en av de grundläggande och vägledande principerna i propositionen själv: principen att undvika dubbelläsning. På denna punkt står pedagoger och studenter eniga med propositionen. Dubbelläsning medför som regel tidsspillan och ineffektivitet.

(3) Både *nordiska språk* och *litteraturhistoria* har under det senaste årtiondet svällt ut kraftigt genom att nya forskningsområden införlivats med de båda ämnena, t. ex. litteratursociologi och språkpsykologi. Även en tvåbetygskurs av nuvarande typ hinner endast med svårighet genomgå på två terminer. Skall även dessa nya kursmoment tas med, vilket med hänsyn till avnämarsidans — skolans — krav är nödvändigt, blir resultatet en alltför kompakt kursplan som lämnar föga utrymme för »ett självständigt och

kritiskt betraktelsesätt» (Läroplan för gymnasiet, s. 14), något som ju krävs redan av gymnasister.

Den höga ambitionsnivå som kommer till synes i Läroplan för gymnasiet rimmar illa med den ytliga och fragmentariska behandling av viktiga kursmoment som det i propositionen framlagda förslaget innebär. Hur skall en lärare som i sin universitetsutbildning nödgats skumma den moderna litteraturen med en hastighet av en bok om dagen jämsides med handboks-text och muntlig undervisning (t. ex. påbyggnadskurs I, moment 4) kunna ge sina elever den undervisning som krävs i läroplanen («... studera, kritiskt granska, bedöma och diskutera alla viktigare former av nutidsprosa», Läroplan för gymnasiet, s. 97)?

(4) Förslagets uppenbara inriktning på lärarbanan står i bjärt kontrast till de krav på bredd och flexibilitet som hävdas i propositionen: »Tendensen i yrkesutbildningen inom alla områden går mot minskad specialisering och ökad inriktning mot breda sektorer av yrkeslivet.» (Prop. s. 66) Stora grupper av yrkesutövare har givetvis intresse av en utbildning i *litteraturhistoria* och/eller *nordiska språk* som inte är ensidigt läroinriktad: bibliotekarier, förlagsfolk, journalister, reklamfolk — för att bara nämna några av de större grupperna.

(5) Ett konkret alternativ till propositionens förslag kan f. n. inte framläggas, då oklarhet råder på en rad viktiga punkter: utformningen av ämnena nordiska språk och nusvenska, forskarutbildningen samt — inte minst — själva det föreslagna blockämnet svenska.

Med utgångspunkt i ovanstående hemställer vi,

att riksdagen beslutar frångå förslaget om svenska som blockämne, samt

att riksdagen beslutar att berörda instanser bereds tillfälle att inom ramen för de nuvarande ämnena nordiska språk och litteraturhistoria utforma alternativa studieplaner.

Stockholm den 6 februari 1969

Thorvald Källstad (fp)

Ove Nordstrandh (m)